

17. Slava interlingvistiko

17.1. Antaŭhistorio

La slavaj lingvoj, relative bone reciproke kompreneblaj, ne enhavas grandajn diferencojn en gramatiko kaj vortprovizo. Unu el la kaŭzoj estas ekzisto de komuna malnovslava literatura lingvo, *slavono*, en la 9-a jarcento. La slavoj estis ekde la 7-a jc. kristanigataj en lingvoj germana kaj latina, nekomprenataj de la simpla popolo. Tial princo Rastislav, reganto de plej granda mezeŭropa slava ŝtato, Grandmoravia Regno, venigis en la jaro 863 el bizanca Makedonio misiistojn – fratojn Konstantenon (posta monaka nomo Kirilo) kaj Metodion, kies sudslava dialekto estis en Moravio komprenata. Konstanteno tradukis en ĝin evangeliojn kaj aliajn kristanajn tekstojn, por kio li estis kreinta novajn vortojn kaj konstruinta skribon nomatan Glagolico, por slavaj fonemoj pli taŭgan ol la Latina. Slavono, *skriblingvo* kaj grava instrumento de alfabetigo, disvastiĝis el Grandmoravia Regno kune kun misiistaj disĉiploj unue en la Bulgaran Regnon, kie ĝi en 893 iĝis ŝtata lingvo. La glagolican alfabeton anstataŭis la cirila (kreita supozeble de Klimento, disĉiplo de Konstanteno-Kirilo kaj nomita honore laŭ tiu) kaj ĝi kune kun la lingvo disvastiĝis al sudslavaj landoj kaj al Rusio. Ekde la deka jarcento estis slavono uzata en literaturo, filozofio kaj sciencoj, kiel ofica-kancelaria lingvo kaj ĝis la 18-a jc. en diplomatio kaj politiko. Ĝi estas ekde 1652 ĝis nun oficiala liturgia lingvo de ĉ. 80 milionoj da ortodoks-kristanaj slavoj. Ekzistas Vikipedio en ĝi (<https://cu.wikipedia.org/wiki/>). Lingvistoj vidas slavonon kiel klasikan ekzemplon de lingvoplanado, kaj korpusan (strukturo, vortar-evoluigo, alfabeto) kaj statusan (kristanigo, oficialigo). La slavoj havas, pro tiuj ĉi historiaj kialoj, fortan senton de kuneco (t.n. „slava reciprokeco”), kvankam iliaj parolataj lingvoj diferenciĝis kaj dum la 19-a jc. estis normigitaj en unuopaj slavaj landoj. La orientaj kaj parte sudaj slavoj konservis la cirilan skribon, dum la okcidentaj estis rekristanigitaj de germanoj kaj reuzis la latinan skribon, kiun ili devis adapti per diversaj diakritaj signoj aŭ litergrupoj. Pluraj slavaj lingvoj estingiĝis, krom la praslava ekz. la malnovgoroda, la rutena, la slovinca, la polaba, la pomorana, la knaana, la piĝino russenorsk. Kelkaj estas opiniataj nuraj dialektoj, ekz. la laĥa-silezia, la banat-bulgara, la pomaka, la egeo-makedona, la molisoslava, la resiana, la zamura, la ŝtokava k.a. Tradicie genealogia divido de slavaj lingvoj enhavas tri grupojn, kies ĉefaj reprezentantoj nun estas:

1. lingvoj orientslavaj: rusa, belorusa, ukraina, rutena
mikslingvoj suržyk kaj trasjanka
2. lingvoj okcidentslavaj: pola, kaŝuba, silezia
subsoraba kaj suprasoraba
ĉeĥa, slovak
3. lingvoj sudslavaj: slovena, kroata, serba, bosnia
bulgara, makedona